

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

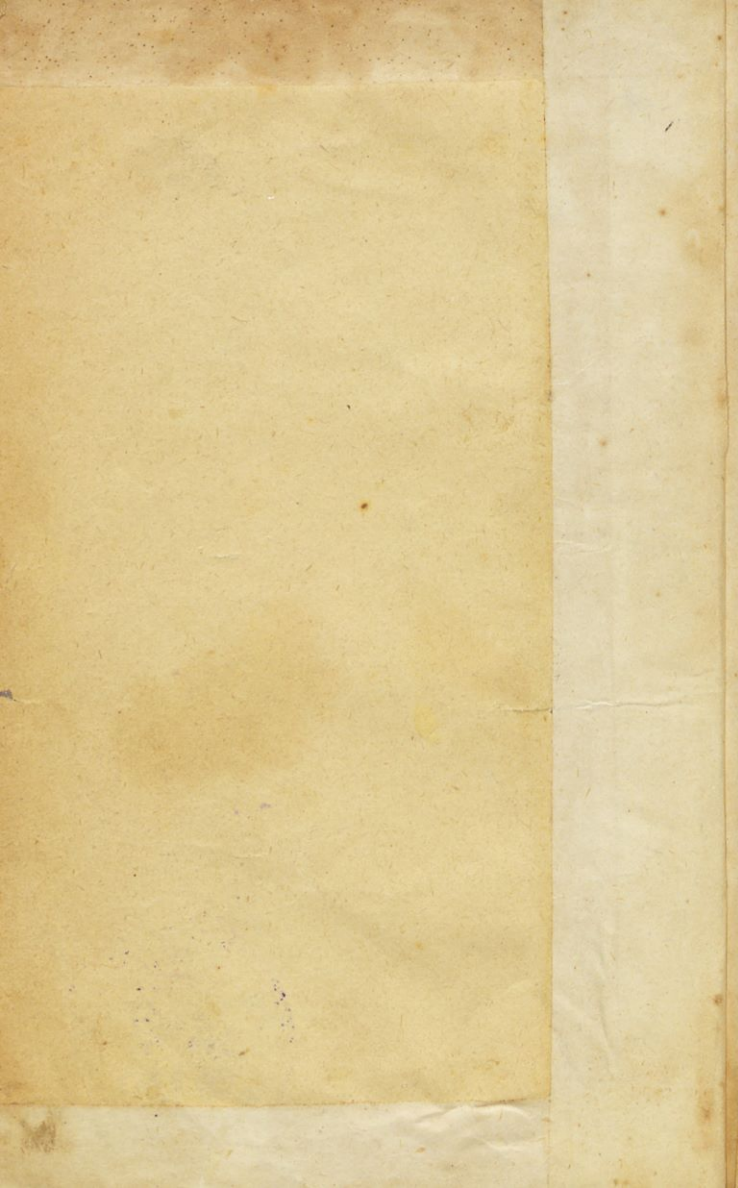
140196

BENEŠKA VEDEŽEVALKA

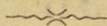
»Ne govorite tako, prežlahtni gospod; zakaj jaz sem le cvetličarica«.

Beneška vedeževalka

ali

prokletstvo in blagoslov.

Povest iz preteklih dni.

Poslovenil *

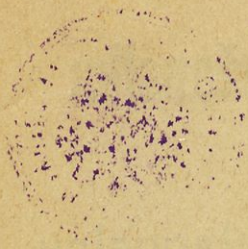

V Ljubljani

Založil in prodaja knjigovez Anton Turk

1904.

140 196

140196

D 485/1957

Natisnil A. Slatnar v Kamniku.

8

Prvo poglavje.

Lepa cvetličarica.

Bila je jedna onih veselic bogatincev in plemenitašev, kakoršnih je svoje dni na stotine v kraljevski sijajnosti obhajala sedaj propadla republika benečanska.

V praznično okrašenih gondolah (ladjicah) odpeljale so se plemenitaške rodbine na nekaj oddaljen otok, na katerem so se razprostirali krasni vrtovi. Onda so se nekateri sprehajali z roko v roki, nekateri so si raje izvolili dobrodejno samoto na morski obali in zopet drugi so igrali, plesali in peli. Gondoljerji (čolnarji) pa so si s svojimi znanci iz nižjega stanu odbrali poseben prostor, kjer so se po moči za-

bavali pri godbi gosli in dvojih mandolin.*

Mlad, lep, visokorasten gospod iz boljšega stanu, kakor je bilo soditi po dragoceni njegovi obleki pa po finem, z briljanti okrašenem meču, stopal je uprav viteški na strani mlade gospe, ki je bila po knežje oblečena. Bila je za glavo manjša od njega, torej za svoj spol vsekakor dosti velika, toda če sta prezirljivo vedenje in pa ohola hoja veličastna, tedaj je bila ta lepotica tudi veličastna.

Mislila se je brez dvoma boljšo in več vredno, nego vse ostalo na svetu, in kakor je bilo soditi po njenem smehljanju, moral je njen ponos in napuh biti neukrotljiv.

Le proti svojemu, na videz nekoliko bledemu spremljevalcu ni mogla kazati onega ponosa, nego kolikorkrat ga je pogledala, zasvetile so se ji veselja njene velike, črne oči in raz lica se ji je brala vroča strast; znala je tako

* Nekakova gitara.

ljubeznjivo smehljati se, samo da bi si priborila naklonjenost njegovo.

„Oj, stričnik Federigo, kako ti more jednako kakor bratrancu Filipu uga-jati mrzla severna dežela?“

Stričnik se zamišljeno ozre proti severju, kjer kipe v nebo snežniki planin.

„Moj oče,“ odgovori ji ta s čudovito jasnim donečim glasom, „je sicer rojen Benečan, brat tvojega očeta, Tereza, pa vendar iskreno ljubi Nemčijo, domovino moje dobre matere, ravno tako iskreno, kakor lastno deželo očetovo. I zakaj bi je pa tudi ne? V Nemčiji so ravno tako posebne lepote, kakor v Italiji, katere si hočem sedaj ogledati in ...“

Njegov govor je bil vedno počasnejši; zdaj postoji in nepremično zre proti onemu torišču, kjer so se zabavali gondoljerji in ko Tereza z nevoljo zapazivši njegovo razmišljenost, tudi pogleda tja, zapazi ondi neko cvetličarico, prav brhko dekle, prepirajočo se z nekaterimi fanti, ki so jo hoteli prisiliti, da bi plesala ž njimi.

Jeza popade ponosno Terezo, ko spozna, da je vitez zaradi cvetličarice pretrgal pogovor ž njo.

Naglo se s svojo pahljačo opominjaje ga dotakne njegove roke — kajti ni smela trpeti po nobeni ceni, da bi se ji pripetila tolika sramota in to pred tolikim občinstvom, katero jo je gotovo nevoščljivo opazovalo.

Toda namesto da bi se odstranila ta nedostojnost, dogodila se ji je še dosti hujša: Stričnik Federigo jo kar pusti, ne da bi se oprostil radi tega pri njej in je skokoma že med cvetličarico in njenimi nadlegovalci.

„Nazaj!“ zavpije zapovedovalno in žile na čelu napno se mu jeze. „Nazaj, nesramneži vi! Kdaj in kje ste pa slišali, da se dekleta, ki ne marajo plesati, silijo v to? Ako noče, pa noče! Kaj morete proti temu?“

Izprva seveda odskočijo fantini nazaj in zijajo v ličnega gospoda, ko v kak čudež; a to ni trajalo dolgo.

Kakor hitro se najpredrznější izmed njih ohrabri toliko, da Federiga pogleda v obličje, zavpije ves razvnet:

„Santa virgen, to je zares kak tujec in ta naj vелеva nam! Ho, ho!“ krohotal se je zaničljivo ter se grozeč bližal Federigu, v tem ko so vsi njegovi tovariši, prepričavši se o resničnosti njegovih besed, začeli se gnjesti proti tujcu. Nekateri so skušali, da bi za njegovim hrbtom ugrabili brhko cvetličarico.

Te predrzneže pograbi Federigo najprej ter prvega izmed njih kar igraje z neizrečeno močjo zalučí med druge tako, da vsi jeze zaupijejo.

„Drznite se!“ vikne nato in z iskričimi očmi srčno meri tolpo razjarjenih nasprotnikov, ki je drvela nadenj, v tem ko je ob jednom skušal postaviti se tako, da bi ložje in najuspešneje branil dekle.

Izprva je dekle čudnega viteza gledalo nekako začudeno, potem pa se je njen pogled spremenil v veselo občudovanje.

„Lorenzo!“ zakliče v tem hipu jako glasno s srebrnim svojim glasom, „stric Lorenzo!“

„Tukaj sem, tukaj!“ oglasi se nekdo nedaleč in že se je približal belolas starec, kateri je bil zbok svoje starosti že nekoliko sklonjen, a videlo se je navzlic temu, da je nekoč moral biti velikan.

Dospel je ravno za časa, kajti mladi branitelj bil je že primoran potegniti meč iz nožnic. — In kdo ve, če bi se to mično orodje ne bilo zlomilo pri prvi porabi.

Toda do tega ni prišlo, kajti Lorenzo je raztegnil svoje roke in cel kup gondoljerjev potisnil nazaj, ob enem pa zavpil:

„Kaj pa že zopet? Ali moje Julijete še vedno ne morete pri miru pustiti? Ali ne veste že davno, da dekle nikoli in nikdar ne pleše? In ako kak pošten gospod dekle brani, tedaj ga še hočete dejanski žaliti? Fej! sram vas bodi, pravim vam — in Vam, žlahtni gospod ...“

Očividno se je hotel zahvaliti Federigu, kajti obrnil se je tja, kjer je bil ta stal.

Pa ni ga bilo več ondi. Komaj je namreč zapazil Federigo, da je starec dekletu zadosten branitelj, vtaknil je meč v nožnico ter se obrnil proč.

Pri tem je za trenutek stal cvetličarici nasproti.

Zardela sta oba in hotela se mu je zahvaliti, a bila je toli presunjena, da ni mogla najti pravih besed — torej mu molče izroči najlepši šopek, kar jih je imela v košarici.

Vzel ga je naglo, a ni ga dejal na čepico, nego ga shranil v svilnatem svojem jopiču.

In bil je kakor bi trenil zopet pri svoji spremljevalki.

S strupenim nasmehom ga je vsprejela Tereza ter ga zbadljivo vprašala:

„Kajne, navada na Nemškem je taka, da se vsakemu priprostemu dekletu daje pomoč?“

Ni odgovoril takoj, kajti vidoma je bil raztresen. Pogladi si je z roko čelo, popravil šopek na jopiču ter se v slovo ozrl na cvetličarico Julijeto,

katera je ravnokar s starim Lorencom s pobešeno glavo stopila iz kroga gondoljerjev.

Tereza je bila hudo razjarjena, to se ji je bralo z obraza, a vendar ji je stričnik Federigo odgovoril mirnosrčno:

„Čudiš se, da sem tako ravnal? Gotovo ne, ker pripovedoval mi je skrbni moj oče, da je lepa šega, pomagati stiskani nedolžnosti, tudi v Italiji doma in prepričan sem popolnoma, da bi pač nikdar ne mogel opustiti tako lepe čednosti.“

„Kaj ne, posebno pa, če gre še za kako benečansko cvetličarico, ha ha ha! Ne, stričnik, ne bodi mi jezen, dasi ti jeza prav dobro pristoji. Jedenkrat za vselej; te prilike nočeva nikoli več omeniti. Mar se naj skregava zbok priproste cvetličarice benečanske?“

„Podaj mi roko, gospod stričnik — dovedi me k naši gondoli in vrniva se v Benetke, kjer bolna moja mati gotovo hrepeneče pričakuje jedinega otroka svojega.“

Drugo poglavje.

Beneška vedeževalka.

Federigo di Campostati (izg. Kampostati), kakor se je imenoval oni mladi mož, bil je, kot njegov oče, slikar in je tačas nastopil prvo svoje umetniško potovanje po Italiji, ker bil je rojen na Nemškem.

Na potovanji v Rim se je dalje mudil v Benetkah, ker tu sta živeli njegovi sorodnici po očetu od nekoč toli slavne patricijske rodovine, bratranka Tereza in njena že več let na sušici bolna mati Pia di Campostati.

Po onem dogodku z Julijeto je silila Tereza domu, dasiravno Federigo ni bil precej pri volji.

Bilo mu je tako čudno pri srečanju, najraje bi bil sam.

Vsekakor mu je bilo Terezino žlobudranje zelo mučno.

Govorila je tako in toliko, ko da je popolnoma pozabila na prejšnji mučni dogodek.

Med drugim ga tudi vpraša, je-li pač ve, katera je največja znamenitost v Benetkah.

Raztreseno ugiba Federigo sedaj na leva sv. Marka, sedaj na svinčene ječe, na Bucentora; ona se pri vsakem zasmeje ter mu naposled pove, da je pač največji biser republike Margareta, vedeževalka beneška.

„Videti jo moraš vsekakor, predno odideš,“ meni Tereza.

„Ne stanuje daleč od naše palače in videl boš, kako prečudno in resnično ti bo razodela tvojo preteklost, sedanjost in prihodnjost, četudi te ni še nikoli videla. Kaj velja, skupaj pojdeva k stari Margareti! Ako ti ugaja, greva že lahko jutri.“

Kratko rečeno, družega predpoldne napravita se na pot ter se dasta

v gondoli prepeljati v ozko ulico, v kateri je stanovala sloveča vedeževalka v skromni hišici.

„Sedaj bova pač videla mrtvaške kosti in lobanje,“ pošali se Federigo smeje.

„Ne varaj se!“ opomni ga Tereza resnobno. „Margareta ni taka vedeževalka, kakoršnih je toliko na kmetih, pri nji je marveč vse nasprotno.“

„In vendar je vse neumnost in pa goljufija!“ trdi modri Federigo ter odpahne vrata.

In stal je v prijazno razsvetljenem, z ličnim pohištvom oskrbljenem, snaznem prostoru.

Precej nato se odpro nasprotna vrata in v sobico stopi stara gospa s prijaznim obličjem, od pet do glave zavita v belo obleko.

Kakor blagoslavlje počivajo lepe njene oči nekaj trenutkov na Federigu, a ko se nato ozre tudi na Terezo, potemni se ji hkratu vidoma prijazno obličje.

Vpraša ju mrzlo, pa odločno:

„Kaj hočeta?“

„Rada bi govorila s slovečo Margareto, vedeževalko beneško,“ povzame Federigo besedo.

„Tedaj sta na pravem torišči,“ odvrne jima starka, „zakaj jaz sama sem Margareta. Sedita torej!“

Bitje vedeževalke je nekako čudno vplivalo na mladeniča, morebiti zaradi tega, ker ni ugledal ničesar, kar bi pričalo o goljufiji.

Komaj ko sedeta, že pristopi gospa v veličastni svoji beli opravi k Terezi, prime jo za roko ter ji hoče vedeževati njeno prihodnjo srečo ali nesrečo. No, Tereza izmakne roko, rekoč:

„Ne, ne, ne meni sedaj, začnite rajši pri gospodu, prosim pa, govorite tako glasno, da Vas tudi jaz lahko razumem.“

„Meni je vse jedno,“ odvrne vedeževalka z odmerjenim glasom ter stopi k Federigu.

Mirno drži starki roko in v tem, ko ona pregleduje poteze in črte na

dlani, domisli se Federigo — res čudno — Julijete, lepe cvetličarice. —

„Prišel si iz daljnih krajev,“ jame vedeževati starka, „čez Alpe te je prinesel tvoj konjič v kraje, kateri bi lahko bili tvoja domovina, dasiravno jih tvoje oko do sedaj videlo ni. Iskal si rodbino, od istega debela mladike — a našel si suho, nekoč toli cvetoče deblo — in kar je tega še ostalo, razjeda ga črv!“

Ne veruj prilizljivemu vabljenju, katero te obdaje, ne zaupaj — a trdno se poprimi tega, kar že nekoliko časa pretresa tvoje srce. I to je mladika starega debela, in sicer jedina nepokvarjena, za katero nikdo ne ve, i ona sama ne. — Toda pomni si moj govor in četudi se ti zdi zamotan, vendar je vsaka besedica pomenljiva.

Bodi zaupljiv, zaupaj svoji zvezdi: Ti bodeš zmagal in mreže, katere so nastavljene tebi, služile bodo v to, da se vanje ujamejo tvoji zalezovalci. Zgodilo se je veliko zločinstvo in spriče-

valo o njem leži na morskem dnu — poravnalo se bode le s tvojo pomočjo!“

„Amen!“ reče nato Federigo, smejaje se neverno. „Ne, mamica, kaj mi govoričite tako zmedeno! Ne prikrivam vam sicer, da ste mojo preteklost uganili še precej dobro, deloma jako natančno. Na kak način se te godi, veste vi gotovo bolje nego jaz. No, ko ste začeli govoriti o prihodnjosti, izginila je vsa vaša umetnost in le nejasne besede so motile vas kakor i mene. Toda bodite mirni, saj vam ne zamerim ničesar, — in sedaj prosim, da nadaljujete!“

Pokazal je pri tem na Terezo, katera je molče sedela blede, s stisnjenimi pestmi in žarečimi očmi, a vsekakor je vedeževalkin govor povsem drugače vplival nanjo, nego na njenega stričnika.

Jeza ji je odsevala iz oči, nanašala je pač marsikatero besedo nase, katere Federigo ni mogel razumeti ali pa ni hotel.

Starka je pri plemenitaševih besedah odkimala rekoč:

„Daj se svariti, mlada kri! Kača ni leži na poti — stara kača in njena mlada, in ako le moreta, zastrupita ti vso tvojo srečo na tem svetu!“

„Ha, kako strašno!“ pošali se Federigo, pa vendar ne tako, da bi razžalil starko. „No, Tereza, te ni strah, a mar se ti ne ježe lasje?“

Pri teh besedah skoči Tereza po konci ter se postavi tik starke.

Z ognjenim svojim pogledom skuša prodreti starkine oči ter jo pripraviti do tega, da bi jih pobesila.

Toda preveč se je zanašala na moč svojega hudobnega pogleda, jako se je varala pri Margareti.

Starka nikakor ni bila navadno bitje, dasiravno je morebiti njen posel bil malo ali nič pošten.

Imela je na vsak način trdno voljo in pa neutajivno čarodejen pogled, kateri je toli mrtvaško mrzlo

prošinjal Terezine hinavske oči, da jih je morala počasi pobesiti ter zreti v tla.

Med tem, ko sta mlada plemenitaškinja in pa vedeževalka merile svoje moči ter se besno začele sovražiti, ni nikdo črhnil ni besedice.

I sam Federigo, ki je ta čas ogledoval hišno opravo, ni opazil ničesar.

„Podaj mi roko, golobičica moja,“ reče starka s hripavim glasom.

Z neko grozo, katero je zastonj prikrivala Tereza, poda sedaj vedeževalki drobno svojo mrzlo, tresočo se roko.

Margareta jo gleda, gleda ter vedežuje:

„Varuj se, golobičica moja, da ne bodeš kakor kača! In bila bi lahko golobica! Seveda tvoja goreča želja bi se ti tudi tedaj ne izpolnila, in ne bo se tebi nikdar, četudi hodiš po slabih ali dobrih potih. Vem pa, kateri pot si boš izvolila — zakaj to ti tiči že v krvi. Toda stori, kar ti je drago, kajti

jastreb zastonj preganja golobico, katero varuje sam orel!“

Federigo je dvomljivo zmajal z glavo, dasi je tudi na pol poslušal vedeževanje.

„I s tem ste že končali?“ vpraša naglo starko. „In tako hudo mi delate s sorodkinjo mojo? To ni bilo lepo od vas, ko ste vendar meni povedali toliko lepega. Morali bi vendar pomisliti, da vas obišče čestokrat! S tem si izvestno odvrčate obiskovalce — vzemite to-le!“

S tem stisne starki cekin v roko ter onemoglo Terezo vzdigne čez prag.

Ko stopa za njo, zapazi poleg vrat zagrnjeno okence.

Zagrinjalce se odmakne — in pokaže se za trenotek cvetoča dekliška glavica — Federigo pritisne roko na svoje burno utripajoče srce ter šepne:

„Julijeta!“

Prikazen je izginila že zdavnaj, a on je še vedno stal pred oknom, kakor da je prirastel.

„Stričnik Federigo!“ zakliče ga zdajci Tereza zunaj.

Moral se je tako rekoč odtrgati, da je mogel ven.

Hotel je — kolikor mu je bilo za sedaj možno, da bi si zapomnil stanišče vedeževalkino.

A to je bilo nemogoče, zakaj komaj je sedel v gondolo, zdrčala je že kakor pušica mimo več vogalov in tako si ni zapomnil ni ulice ni hiše.

Pred palačo, v kateri je bivala njegova teta Pia, Terezina mati, poslovil se je od svoje bratranke, katera je danes bila posebno zlovoljna in molčeča, ne vedoč, kaj mu je storiti ali opustiti.

O Julijeta!

Tretje poglavje.

Izpoved.

Kakor bi jo preganjale pošasti, tako je Tereza hitela po širokih z dragimi preprogami pokritih mramornatih stopnicah v palači Campostati navzgor. Hvalila je Boga, da sedaj ni zahteval stričnik Federigo, katerega je sicer ostavljala le nerada, da bi jo smel spremiti k materi.

Ne, le sedaj ne! Hotela je biti sama, z materjo sama, z materjo, ki je toliko poskusila na svetu, da bi se ji izpovedala ter jo prosila za svet.

Malo je obstala v svoji sobici, da bi se pomirila.

Pomirila! Kako je bilo to drugače brhko dekle danes spačeno po jezi in sovraštvu, hudobiji in potuhnjenosti!

I v njenem vedenju ni bilo več prejšnje oholosti in zaničevanja, bila je brez vse moči — njeno telo je bilo povsem upognjeno.

Resnično, ko bi jo kdo videl tako, mislil bi nehote, da ima nekaj jastrebovega na sebi! „Toda jastreb zastonj preganja golobico, katere branitelj je sam orel“ — dejala je skrivnostno vedeževalka.

„Vse zastonj, primorana sem materi pokazati svojo razburjenost!“ zamrmrala je pri sebi naposled, ko navzlic vsemu prizadevanju ni mogla potolažiti notranje svoje razburjenosti.

Šla je skozi več visokih, uprav po knežje opravljenih sob proti južnemu delu palače ter je dospela po mehkih smirniških prostiračih do vrat, katera so bila zastrta z bogatimi zagrinjali in pred katerimi je stražila služabnica.

„Spi-li moja mati?“ vpraša jo poluglasno Tereza.

„Ne spe!“ odgovori ji naglo dekla.

„Naznani me torej!“ veli ji tedaj mlada gospica.

Kmalu je smela zagrinjalo potisniti vstran ter stopiti v bolnično sobo gospe Pie di Campostati, tiste ponosne, stroge in neozdravljive gospe.

Slonela je na postelji, ki je bila nalašč prirejena za njo, ter ji je ob enem služila za stol, počivalnico, na kateri je po želji lahko pisala, jedla ali pa šivala.

Bolnice je bila sama kost in koža — pod rumeno napeto kožo pa so natančno bile videti kite in žile; njen nos je bil dolg in špičast, ustnice pa zelo tanke in stisnjene, — le v črnih vdratih očeh je plamikal nek čuden čaroben ogenj.

To je bila tedaj gospa Pia di Campostati, nekoč prva krasotica in kakor se je govorilo še dolgo, dolgo pozneje, najlepša gospa beneška.

Glede njenih let ni se mogla še prištevati starim, zakaj bilo ji je stoprv šestintrideset let in dolgo bi se še lahko veselila življenja.

Toda že dvanajst let je ležala hroma in zapuščena sebi in drugim na težavo.

Ljudje pa so si pripovedovali, da je sušico ponosni gospej Pii pač Bog poslal za kazen, ker je tako strašno trdosrčno in neusmiljeno ravnala s svojo dobro svakinjo Bianco, soprogo brata njenega moža. Pripravila jo je naposled še celo do obupnosti tako, da je s svojo hčerko skočila v morje ter utonila.

Tako so govorili ljudje. Kdo ve, ali je bila ta govorica resnična ali pa le izmišljena? —

Tereza pristopi k materini postelji, vrže se pred njo na kolena ter pravi:

„Pomagaj mi, mati, ker sama si več pomagati ne morem — naklonjen je drugi!“

Prsti bolnice se krčevito krive po svileni odeji in ona izpregovori:

„Govori premišljeno in razločno, dete moje, da te morem razumeti in ti potem svetovati.“

„Premišljeno, za Boga!“ vsklikne Tereza obupno. „Ti me ne razumeš!“

Kako morem govoriti premišljeno in mirno, ko mi britkosti hoče počiti srce?"

Grdo se nasmehnivši raztegne sedaj bolnica svoje obličje ter se s čudno močjo vspne po konci.

„Meniš-li?“ vpraša jo rezko, meniš li, da je tvoja mati srečno hodila skozi življenje in da ji ni znano, kaj je zaničevana ljubezen?

Ha, ha — kako dobro se mi je vendar posrečilo, da sem ves svet slepila glede siromašnega, stiskanega srca! Vedi torej: Nikoli nisem bila nagnjena očetu tvojemu, Tereza, nikdar niti za trenotek ne — in tisti, ki sem ga ljubila iskreno, bil je vnet za drugo! Klela sem oba, toda kletev sama je neškodljiva. Mora biti še kaj več — v prvi vrsti: da se kaj stori! Ko bi takrat jaz delala tako premišljeno, kakor hočem, da sedaj delaš ti, bilo bi pač vse prišlo drugače.“

Začudeno pogleda Tereza svojo mater in čarodejno se ji zaleskečejo oči.

„Torej tudi ti?“ vpraša jo sanjavo ter pristavi: „Pripoveduj mi tedaj o ti stvari!“

„V svaritev in pouk, seve,“ reče gospa zamolklo, „zakaj četudi se mi je studil tvoj oče, vendar si ti otrok moj in zbok tega nočem, da bi tudi moje dete do groba prenašalo tako notranjo nesrečo, kakor jo moram prenašati jaz. Vsedi se in poslušaj me pazljivo!“

Pri tem pobledi Terezi žareče lice, ona vstane ter sede k materi.

Komaj se bolnica nekoliko odkašlja, že povzame besedo rekoč: „Bilo mi je šestnajst let — torej ravno toliko, kakor jih imaš sedaj ti — ko sem se seznanila z rodbino Campostati: s starim Rodrigom namreč in tremi njegovimi sinovi, Antonom, Kamilom in Luigijem (izg. Lujdži). Anton, najstarejši je bil slikar in ravnokar se je oženil z neko nemško plemkinjo ter je odšel na Nemško. In Federigo je njujin sin.“

„Kaj, Federigo?!“ sikne Tereza strastno.

„Miruj dete, miruj!“ opominja gospa Pia. „Če hočeš biti prekanjena, moraš biti hladnokrvna in moraš delati spletke. Daj, da nadaljujem. Kamilo, tvoj oče, drugi sin starega Rodriga, bil je priprost trgovec — ha, ha, ha — in prav bedasto pošten. Tretji pa, ta . . .“

In zopet ji kašelj pretrga govor. Nje rumeno lice ji živo zarudi, glas pa ji postane zelo hripav.

„Tretji je bil Luigi, hraber častnik, katerega junaška dela še dandanes republika visoko ceni. Bil je majhne postave, a zelo učen in olikan. Kratko rečeno, bil je krasen mladenič — in njega sem se oklenila z vso svojo ljubeznijo: istinito sem ljubila Luigija di Campostati!“

„On pa se je oženil,“ seže ji Tereza hlastno v besedo, „z ono oholo Bianco di Rolano, katero si ti zbok tega, kar še le sedaj prav razumem, preganjala s takim smrtnim sovraštvom!“

„I, kaj pa da,“ nadaljuje gospa Pia, „ona je že zdavnaj pokojna, kakor i njeno dete, dasiravno so našli le materino truplo, detetovega pa ne. No, vse jedno, toda ti me le motiš, Tereza, ako mi segaš v besedo. Zámorila sem ji vso srečo, to je res, in če je sama iskala smrt, bila sem le edina jaz, ki jo je napeljala na tako misel. Toda pomni si, dete: najboljše maščevanje ti ne more nadomestiti izgubljene sreče in namesto, kakor sem nameravala takrat Luigijevo ljubljénko izpodriniti z ljubeznjivostjo, prilizovanjem in inimi sredstvi, bila bi morala brž izročiti skrivnemu bodalcu! Tako bi bila precej končala vse tekmovanje, pomagala bi mu objokovati izgubljeno ljubico ter bi tako sama po sebi stopila na njeno mesto. Tedaj pa bi bil on moj ... hu, če se zmislim na to ...“

Pri teh besedah se ji krčijo roke, iz prsi ji privre zamolklo grgranje in oči ji divje begajo sem in tja.

Tereza poskoči s svojega sedeža ter pritiska svoje razbeljeno čelo na

hladne šipe, a kmalo nato ječaje omahne od okna. —

Mater je zopet prijel tisti silni kašelj tako, da ničesar zapazila ni.

Kaj pa je vendar bilo?

Ravno pod oknom je veslal stari Lorenzo; v gondoli pa je sedela lepa cvetličarica Julijeta. Zajedno pa se je bliskovo bližala druga gondola, v kateri je sedel Federigo — vsekakor je nameraval obiskati sorodnici svoji. A i v tem je opazil Julijeto, velel je gondoljerju obrniti čoln in oddrčala sta mimo vogala za Julijeto — in ni se užaljeni Terezi prikazal več.

Četrto poglavje.

Razbojnik.

Ko bi bil Federigo videl, kako je Tereza za njim pogledala!

Pa saj bi bil za njo neobčutljiv, ker bila mu je v mislih vedno le Julijeta, ljubeznjiva cvetličarica, kakoršne dosedaj še ni videl nikoli.

Bila je njegova goreča želja zvedeti za njo, in imel je toliko manj miru, ker jo je zopet videl v hiši stare vedeževalke, četudi le mimogrede.

Sklenil je torej naznaniti bratranci Terezi, da je nekaj pozabil pri vedeževalki in ona naj bi mu natanko povedala za njeno stanovanje.

Ko bi tako zvedel za stanovanje, peljal bi se sam k starki in ona naj

bi mu, tako je menil, brez ovinkov odgovorila na njegovo vprašanje.

S tem namenom se je pripeljal pred palačo Campostati.

Ravno ko hoče izstopiti, zagleda mirno vesljajočo ladjico, v kateri je sedela njegova znanka, cvetličarica. Brzo zapove svojemu čolnarju obrniti čoln ter hiteti za onim in da ga nikakor ne bi izgrešil, pograbi še sam veslo, da bi tem gotoveje dosegel svoj namen.

Tereza vse to vidi iz svojega okna in neizrekljiva bol ji prešine srce.

Naglo izdere malo bodalce, kakoršno so takrat benečanske gospe nosile za pasom, toda bilo je le igrača in k temu je bila še njena nasprotnica tako daleč.

Komaj ji Federigova ladjica izgine izpred oči, obledi ji lice, ko stena.

„Mati,“ deje skoro brezglasno bolnici, katero je govor in kašelj izmučil na smrt, „nisi li rekla poprej, da je

treba biti hladnokrven, kdor hoče delati spletke? Ni-li tako?"

In zasmeye se kaj glasno ter naglo zbeži iz sobe.

Dospevši v svojo čumnato, seže v miznico, napolnjeno z denarji ter nabaše svojo možnjo s svitlimi cekini, zavije se nato v rujav plašč, in da je nikdo ne bi spoznal, potegne kuklico čez čelo ter se odplazi skozi zadnja palačina vrata.

Mračilo se je že, nikdo je ni opazoval.

„Le naprej!“ dela si Tereza pogum in odklene malo ladjico.

Tudi ona je znala veslo obračati prav spretno, dasiravno ne s tako močjo, kakor moški.

In Tereza se je tedaj tudi brez tuje pomoči hitro oddaljila.

Naposled, ko se je bilo že stemnilo, obstane v ozki ulici pred nizko sumno bajto, v kateri so očitvidno stanovali ljudje nižjega stanu.

„Hej, Bepo, Bepo!“ zakliče zdaj s spremenjenim glasom ter potrka na okno.

Nato se zaslišijo težki koraki in vrata se odpro.

„Kdo pa kliče?“

„Pojdi sem, Bepo, tu-sem! Saj si vendar sam? Dobro! Utegneš-li?“

„Ako je treba, utegnem vselej,“ odgovori starec.

„Dobro, Bepo, dobro! Jaz te potrebujem in sicer pri opravljanju, za katerega dobro plačam. Me razumeš?“

Bepove oči so imele nekaj mačjega, svetile so se i v temi.

In začuden gleda ogovorjenec tuje dekle.

Pa ni ta smelost pričala še o čem drugem, kakor o budalosti in neolikosti sami?

Morebiti, bržčas gotovo.

Pri zadnjih besedah dekletovih raztegnejo se njegova usta skoraj tja do ušes, prikažejo se rumeni njegovi zobje in ostudno reže se odvrne:

„He, he, he, dobra plača, dobra plača, he, he, he, Bepo Vas že razume, premilostna gospodičina!“

„Jaz nisem nikakšna gospodičina,“ zavrne ga Tereza ostro, „četudi te po knežje plačam za opravek, katerega zahtevam od tebe. Stvar sama, za katero se tu gre, prepričala te bo do dobra, da jaz ne morem biti gospodičina, kajti kot taka bi pač komaj kedaj prišla v položaj, da bi najemala razbojnikovo roko proti prosti cvetličarici.“

Starec je vestno poslušal Terezo, ko pa je izpregovorila besedo „razbojnik“, zganil se je očitvidno zadet in hotel jo je prijeti za besedo.

Toda ni ji ugovarjal, temveč ji z zaničljivim nasmehom odgovoril:

„Bepo gleda le na zlato, stan ga ne zanima. Bepo čisla le zlato — žvenketajoče žoltake!“

„Tu vzemi!“ rekši mu vrže Tereza z zlatom napolnjeno mošnjo pred noge, kar bi pač težko storila prosta me-

ščanka. „Vzemi to v spodbujó! Ob jednom pa ti obečám, da še dvakrat toliko dobiš, če mojo nalogo izpolniš natančno. Sedaj pa se potrudi v mojo ladjico, da ti ondi brez skrbi povem še ostalo.“

Starec potehta možnjo na roki in oči se mu zasvetijo še bolj.

Naglo izgine krvav denar v velikih gubah njegove obleke, in on brzo sede v ladjico tik Tereze. Nato pa zagodrnja:

„Bepo poslušá.“

„Ti pač poznaš starega gondoljerja Lorenca in njegovo vnukinjo Julijeto, kaj ne da?“ vpraša ga Tereza počasi.

In zopet se starec strese po vsem telesu. Toda znal se je premagovati, tedaj ji odgovori mirno:

„Da.“

„Julijeta je cvetličarica, ona je najhujša moja sovražnica — in — nji je namenjeno bodalce, Bepo!“

Naglo izgovori Tereza te krvave besede ter plašno gleda v tla.

Stari Bepo, njeno dozdevno orodje pogleda jo pri tem kaj čudno.

„Že prav,“ odvrne ji, „Bepo razume! Julijeta cvetličarica torej, Lorencova vnukinja.“

„In kdaj naj ti prinesem še ostalo plačo, Bepo?“ poizveduje Tereza pazno.

„Kdaj? Bepo pač ne zna, kdaj se mu ponudi prilika. Pridite v treh dneh — toda ne tu-sem — nego v ulico na levo od sv. Marka, dve uri potem, ko odzvoni Ave Marijo.“

„Dobro,“ reče Tereza zamolklo. „V treh dneh. Sedaj pa me ostavi, da se zopet vrnem.“

Bepo stopi iz ladjice, Tereza pa čvrsto prime za veslo, da bi čim prej prišla iz sumljivega kraja.

Komaj pa izgine, vzravna se sklonjen Bepo pokonci, dvigne desnico, držeč mošnjo ter se zagrozi mrmrajoč:

„Krvavi denar, grešni, ki si črnega greha kriv! To je sedaj več ko razbojništvo — tu se gre za nekaj velicega — pri Bogu, če bi se uresničile

čudne misli, ki se mi sedaj rode — toda ne, ne, najprej se hočem prepričati o tem, so-li moje stare oči videle prav, ali sem se le varal!“

Z gibčnostjo, katere navadno ni imel, skoči v prvo ladjico ter odvesla hitro ravno v nasprotno stran, kakor Tereza.

Toda poznal je že svoj pot.

Njegova ladjica leti ko blisk po vodi, obrača se hitro ko tica, pač dvakrat hitreje od Terezine, in prej ko bi kdo mislil, dospe že Bepo do zadnjega dela palače Campostati in izgine s svojo ladjico v črni senci velikanskih palačinih stebrov.

Vladal je v tem kanalu, kakor tudi v celem zadnjem delu palače popolen nočni mir; enakomerno so pluskali valovi ob mramornate stopnice, ki so držale iz vode, in ni bilo slišati družega šuma.

Bepo se vleže v svoji ladjici, ostane čisto miren ter posluša z največjo paznostjo.

In ta ni bila brezvspešna.

Že čez nekaj minut zasliši v daljini veslanje; prihaja mu vedno bliže in bliže, naposled je prav blizu in — mimo njega zdrči ladjica ter se vstavi pri zadnjih vratih palače.

Bepo se še ne gane ter tudi ne skuša počasi vstati, kajti najmanjši šum bi ga lahko izdal.

Da bi dosegel svoj namen, bil je jako oprezen in ostal je tako dolgo miren, dokler je smel za gotovo verjeti, da je oseba iz ladjice že odšla.

Še le, ko je bilo vse tiho in mirno, vzdigne se starec počasi toda previdno, ogleda se še skrbno okoli ter spusti veslo v vodo.

„Skoraj bi ne verjel,“ zamrmra ter kima z glavo.

Tako odvesla v stransko ulico, kjer so bivali ubožni ljudje.

Peto poglavje.

Julijeta.

Povedali smo, kako je slikar Federigo, ravno ko je hotel izstopiti pred palačo svoje tete Pie, zagledal cvetličarico Julijeto, katera se je tod mimo peljala.

En sam pogled — in spoznal jo je — ter hitel s svojo ladjico za njo.

Čolnar sam bi mu vozil prepočasi — zatorej pograbi Federigo sam veslo ter je suče, kakor se je naučil na bistrem Renu, ondi pa se je treba zbok bistre vode tudi drugače upirati v vesla, kakor pa v mirnih kanalih beneških.

Toda dovelj, dosegel je svoj namen. Ni mu več izpred očíj izginila ladjica, katero je spretno vodil stari Lorenc in došel jo je ravno tedaj, ko se je usta-

vila pred majhno hišico, katero je spoznal na prvi pogled, da je prebivališče vedeževalke Margarete.

Močno mu je bilo srce, ko je poleg Lorencove ladjice ustavil tudi svojo ter stopil na suho.

Dasi mu je same razburjenosti bil govor mučen, rekel je glasno:

„Dovolite!“

Sedaj še le ozre se Julijeta nanj, pogleda ga hvaležno ter šepne:

„Branitelj moj!“

I Lorenzo pogleda mladeniča, a njegov pogled ni bil, da bi rekel, posebno prijazen in vablјiv.

Ta sestanek mu ni bil prav po godu, kajti obrnil se je, kakor da mu je česa nedostajalo ter zbadljivo zagodrnjal:

„Žlahtni gospod, zdi se mi, da ste pozabili na spremljevalko svojo, Terezo di Campostati!“

Toda Federigo je pač te besede preslišal ravno tako, kakor i dekle, katere ročico je prijel ter jo pritisnil

na usta, kakor roko kakove plemkinje.

„Oj, kako sem srečen, da se zopet vidiva!“ reče ji plemič. „O, kako sem hrepenel po tem trenutku!“

„Ne govorite tako, prežlahтни gospod, zakaj jaz sem le cvetličarica,“ odvrne mu Julijeta ponižno.

„Cvetličarica pač res, pri tem pa tudi sama najdražja cvetlica celega sveta.“

Pri teh besedah dekle pobesi glavo in zarudi še bolj.

Federigo pa se obrne do starca, ki ni več kazal tako osornega obraza rekoč:

„Je-li to dekle vaša vnukinja, ali bi me hoteli odvesti k njenemu očetu ali materi, najbolje pa k obema?“

„Ne vprašajte po materi, tudi po očetu ne, gospod — obadva sta mrtva, drugače bi to dete bilo srečnejše, kakor je sedaj. Imelo je dobre, oj, dobre starše . . .“

„Pa nekdo vendar mora biti, ki namestuje njene roditelje,“ seže mu Federigo v besedo.

„Ta sem jaz, gospod in zraven mene — toda čemu bi o tem razpravljala tu na hišnem pragu? Prosim, vstopite z nama v sobo; zdi se mi, da bo tako bolje?“

Nato odpre vrata ter gre naprej, pa ne v vedeževalkino sobo. Bila je sobica priprostih ljudi, toda tudi tu je bilo vse čisto in snažno in zbok tega vabljivo.

Lorenzo obesi svoj klobuk na klin, zmaje nezadovoljno z glavo, ker ni bilo gospodinje v sobi ter reče:

„Oprostite, da Vas za trenotek pustim samega, pozval bodem babico.“

Odšel je, Julijeta pa je ostala. Morala je pač ostati, kajti Federigo ni izpustil njene roke.

„Julijeta!“ dejal je tiho.

„Kaj pa želite, visokorodni gospod?“

„Ne imenuj me tako; imenuj me po mojem imenu, draga Julijeta, zovem se Federigo.“

„Federigo.“

Veselje mu pretrese vse ude, ko dekleta izpregovori njegovo ime.

„Ali me ljubiš, Julijeta?“ vpraša jo potem.

„Ne vem! Kaj pa se pravi: ljubiti? Toda rada pa te imam, Federigo, neizrečeno rada! Ko te pogledam, je srce veselo in kadar izgovoriš borno moje ime, zdi se mi lepše, oj tisočkrat lepše, kakor vsi naslovi kake kneginje.“

To izpregovori tako mirno — tako prepričevalno — oči ji zažare in solzica ji zatrepeče v njih, ko se ljubko ozre nanj, a Federigo se skloni ter jo gorko poljubi na čelo rekoč:

„Od sedaj si moja nevesta, na večno moja!“

„Na večno!“

Zdajci se odpro vrata in prikažeta se vedeževalka Margareta ter stari Lorenzo.

„Sedaj sva se zaročila,“ deje jima Federigo priprosto, a vendar odločno. „Ako ste v sorodstvu ali pa redniki tega dekleta, tedaj vas prosim blago-

slova. Jaz sem slikar iz Nemškega, dobrih in spoštovanih starišev sin. Moj oče je rojen beneški plemenitaš in se imenuje Antonio di Campostati ...“

„Kaj, Campostati?“ vsklikne Lorenzo iznenaden, toda Margareta odkima, naj molči, potem pa reče:

„Dobro došli, gospod, v tej hiši, ki bo vam razodela še veliko prečudnih skrivnosti. Pa ne kot hiša vedeževalke — oj ne — za vas Margareta ni več vedeževalka — pač pa je hraniteljica velevažne skrivnosti obitelji vaše. Dobro došli torej, Federigo di Campostati, kot zaročenec vrle svoje bratranke Julijete, hčere Luigijeve in Biankine.“

„Kaj pa govorite, za Božjo voljo!“ vsklikne Federigo, kateremu se je vse to zdelo le težak sen.

„Resnico!“ odvrne Margareta. „Poglejte to zapestnico, gospod Campostati!“

S tem pomoli mladeniču čudovito umetno izdelan zlat obroč, popisani z

biserji in dragimi kameni, da prese-
nečen stopi za korak nazaj.

„Kako vam je ta zapestnica prišla
v roke?“ začudi se Federigo. „To je
zapestnica Bianke, Luigijeve soproge!“

„Pač res, Bianke, Luigijeve žene,
in po materi podeduje hči ta nakit.“

Pri teh besedah da Margareta za-
pestnico na lepo roko svoje rejenke.

„Vsedite se, visokorodni gospod,“
pravi na to, „če vam prebivališče vaše
služabnice ni preslabo. Toda nadejam
se, da ne bo, kajti to je tista hišica, ki
je bila skozi toliko let najnevarnejše
rešilno pribežališče vaši toli preganjani
bratranci Julijeti. Ko bi ne bilo te hi-
šice, bi gospodičina že davno ne ži-
vela več.“

„Pa babica Margareta,“ seže ji se-
daj mlado dekle v besedo, „kako mo-
rete Federigu pripovedovati o takih
čudnih rečeh, o katerih še meni nikoli
črhnili niste?“

„Ne imenujte me dalje babico, go-
spodičina, kajti jaz sem le Angiolina

(izg. Andžiolina), služabnica pokojne vaše matere.“

„Angiolina?“ vpraša Federigo zamišljeno. „Zdi se mi, da sem večkrat to ime slišal od svojega očeta, kadar je pripovedoval čudne dogodke svoje rodovine. Da, spominjam se sedaj prav dobro, Angiolina je bila moje tete Bianke najzanesljivejša služabnica. Ko je Bianka, kakor pripovedujejo, s svojo hčerko skočila v morje, skočila je tudi za njima zvesta Angiolina ter je utonila ž njima vred. Kako tedaj morete vi biti Angiolina?“

„Da, jaz sem! Le poslušajte me. Vašega očeta najmlajši brat Luigi je moral v vojsko. Pred svojim odhodom je svojo ženo in hčerko spravil v hišo tretjega brata Kamila, kateri je bil trgovec. I ves svoj imetek je izročil bratu svojemu, ta pa, ker je bil jako pošten, izgotovil mu je s tem prejemni list, katerega je Bianka hranila v svoji zapestnici.“

„V tej zapestnici?“

„Ravno v tej! Lorenzo, odpri vendar zapestnico ter pokaži listino ženinu najine gospe.“

Starec vzame pri tem zapestnico v roko ter dalje časa s čudnim orodjem poskuša na nakitu zapestnice, dokler nenadoma ne pritisne na neko pero — pri tem se odpre zapestnica, na tla pa pade orumenel listič.

Federigo vestno opazovaje starca pobere listič rekoč:

„To je isto delo, ko na zapestnici moje matere. Kakor sem slišal od očeta, kupil je moj ded Rodrigo di Campostati to izvrstno delo pri nekem mladem zlatarji ter potem naročil še dve jednaki zapestnici. Dal je vsaki svojih sinah jedno; moja mati in teta Pia še imata svoji, izgubila se je le ona nesrečne Bianke, dasiravno so jo izvlekli iz morja, zapestnice vendar niso našli pri njej. Tukaj je torej. Sedaj mi pa tudi povejte, kako ste jo dobili in kako ste se navadili, da jo lahko odprete?“

„Jaz sem,“ dejal je nato Lorenzo, „tisti zlatar, ki je napravil omenjene zapestnice.“

„In ta-le list?“ vpraša Federigo list razgibaje. Pa Angiolina ga zadrži ter pravi:

„Ako dobro poznate zgodovino svoje rodovine, tedaj veste, da je Bianka s svojo hčerko v miru prebivala v Kamilovi hiši, dokler je on živel. Oskrboval je vestno imetek svoje svakinje in njej kakor i njeni hčerki ni nedostajalo ničesar. Toda ko je umrl, prešlo je vse v roke njegove napihnjene žene Pie, ki je nepopisno sovražila siroto Bianco ter njeno hčer in katero — menim jaz — za kazen zbok tega že dvanajst let muči neozdravna sušica. Pia pa, ki je predobro poznala zapestnico svoje svakinje in pa v njej hranjeno listino, katera je jasno svedočila o nje imetju, ukrade ji ta nakit ter začne nato tako kruto ravnati ž njo, da se revici na posled življenje pristudi. Videla je sirota Bianka, da čaka njo, kakor i nje-

nega otroka beraška palica in zaradi tega je tudi storila samovoljno smrt. Skočila je z detetom vred v morje — jaz sem planila za njima, pa ker obeh nisem mogla rešiti, pograbila sem otroka, plavala nekaj časa pod vodo ter se potem z detetom zatekla k svoji stari teti, vedeževalki Sibili, po kateri sem potem, ko je umrla, prevzela nje vedeževalski posel.“

„In ta tukaj,“ deje Federigo, na Julijeto kazaje, „to bodi moja bratranka, ki ste jo rešili vi?“

„Tako je, gospod!“

„In kako je zapestnica prišla v vaše roke, ko ste vendar rekli, da jo je moja, žal, zlobna teta izmaknila svoji svakinji?“

„Na isti način, kot gospe Pii, vzela sem ji jo, a te tatvine si nisem štela v greh. Toda tiho! Lorenzo — zunaj nekdo trka — poglej, kdo da je.“

Lorenzo gre ven, pa pride precej s starim Bepom nazaj, kateri svareče zakliče:

„Brate Lorenzo, čuvaj si svojo Julijeto, kajti jaz bi jo moral umoriti — in to je plača!“

S tem vrže z zlatom napolnjeno Terezino mošnjo na sredo sobe in vse prevzame groza.

„Kdo pa ste vi?“ vsklikne Federrigo zavzet, „in kdo vas je najel, da bi umorili Julijeto?“

„Tereza di Campostati!“

„Tereza? Gorje! — — Pa kaj vas je pripravilo do tega, da ste nam ovadili ta peklenski naklep? Bržčas ste kot razbojnik na glasu, ker se v takih zadevah obračajo do vas! In v obče mi še skoraj nič ni jasno. I zakaj pa niste vi Angiolina ali Margareta, kakor se že zovete, z listino v zapestnici pred sodiščem nasproti teti Pii iskali Julijetinih pravic? Če je Julijeta v istini moja bratranka, tedaj bi vi lahko in morali bi tudi to storiti!“

„Kaj mislite, da mora galejski jetnik s svojo ženo stopiti pred sodišče?“ povpraša Lorenzo.

„Kaj, vi galejski jetnik?“ vikne Federigo presenečen.

„Da, pač! Tri dolga leta bil sem vkovan na galeji in to zaradi Julijete. Poslušajte, to je bilo tako: Moja žena Angiolina je rešila dete ter izmaknila zapestnico. Precej sem stopil do gospe Pie ter zahteval pravice, grozeč ji, da razodenem vso skrivnost. Toda čujte, kaj je storila ta peklena baba. Dala me je prijeti, zatožila me navadnih hudodelstev, najela krivih prič in — tako sem prišel na galejo.

Odsihdob bila ji je moja skrivnost neškodljiva, nisem se mogel nikjer pri-tožiti zoper njo, ker imeli so me po-vsod za nepoštenjaka in nič vrednega človeka. Ta-le stari Bepo je bil na galeji moj dober tovariš, bila sva skupaj vkovana. Izprva seveda je bil pravi divjak ter je po pravici tičal na galeji, ker bil je v resnici razbojnik, ki je za denar pobijal ljudi kakor vrabce. Od tod mu pa tudi izvira slabo ime, ki ga ima še dandanes pri zlobnih ljudeh,

kateri prihajajo k njemu z naročili, s kakoršnim je tudi prišla ljubeznjiva gospodičina Tereza. Toda posrečilo se mi je, da sem ga spreobrnil v onih treh letih, ko sva živela skupaj, in sedaj pač vselej vsprejme denar, umora pa ne izvrši nobenega. Tako dobljen denar potem s pomočjo nekega pobožnega „patra“ razdeli med uboge — zatem pa oskrbiva oba, kolikor je moči, da spraviva dotično osebo, ki je v smrtni nevarnosti, popolnoma v varno zavetje.

„Taka, gospod, je moja prigodba! Ni-li zares čudovita?“

„Čudovita? da pač, resnično vlada tu božja roka!“ vsklikne Federigo navdušen. „Oj, nebo naj vas blagoslovi za to s svojim blagoslovom, dobre, ljubeznjive in zveste duše. Amen!“

Šesto poglavje.

Strašen konec.

V svoji sobi je sedela Tereza — prišla je ravnokar od Bepa. Ker ji je bilo vroče, vrgla je naglo dolg plašč raz sebe. No, to ji je koristilo zelo malo. Odprla je torej na stežaj okna, da bi ji sveži večerni zrak hladil razbeljeno čelo.

„Tako mi je, kakor da bi se morala zadušiti,“ sopla je vsa izmučena, „in vendar sem se nadejala, da si s tem olajšam srce. Ko bi se že brzo zgodilo — ko bi skoraj ž njim vred pri njenem mrtvem truplu mogla jokati prihuljene solze! Mrtvo njeno truplo! Kako strašno je to slišati! Bojim se, da me bo premagovanje vendar le stalo veliko truda. O, ko bi se vse bilo že izvršilo!“

Vrgla se je na postelj ter si strahu glavo pokrila z blazino.

Toda nagloma je skočila po konci in lice ji je bilo ljubosumnosti grozno spačeno.

„Ne, ne,“ zavpila je strastno ter z nogo vdarila ob tla, „nikakor se nečem bati, kajti premišljala bom, kako je sledil tej beračici, da, še danes sledil — kar zblaznela bi, če pomislim, da morebiti ravno sedaj sedi pri moji sovražnici ter se pogovarja ž njo, v tem ko je mene pozabil, Ha, zadeni jo moja kletev in pa bodalce morilčevo!“

Tako se je zločinska Tereza di Campostati borila sedaj z obupnostjo, sedaj pa z divjo ljubosumnostjo, prestala je pač uprav strašno noč po oni vožnji k Bepu.

Ko je konečno napočilo jutro, oblekla se je Tereza naglo ter hitela v Markovo cerkev, da bi slišala prvo sv. mašo. Sicer ni bila takrat šega, da bi visoke gospe tako zarana obiskavale cerkev, toda lahko so se oblekle in zavile v priprosto opravo, kajti v onih

časih je bilo v navadi, da so i s krinkami na obrazu hodile v cerkev.

Zaradi tega Tereza odloži vse, kar bi le utegnilo opominjati na plemkinjo, zavije se zopet v oni plašč ter odide.

Kmalu dospe v cerkev ter poklekne na mramornata tla, da bi v svetem prostoru dobila dušni mir in pokoj.

„Maria, Santa virgen!“ * zapoje hkratu za njo mladi pevci in bilo ji je, ko da jo je opomnila neka višja moč, naj pogleda kviško. Vzdignila je pogled ter zapazila, kako je ravno viteški Federigo ob strani vzorne Julijete pobožno stopal mimo nje proti velikemu oltarju. Vodil jo je za levico, nje lice je bilo tako nežno in tako belo in zarudelo, da bi celo sloveči slikar Rafael ne naslikal milejšega in prijaznejšega obraza. Molče sta šla mimo nje, razumela sta se tudi brez besed; ustavila sta se tiho in tudi poklonila ter z ostalimi verniki pobožno molila Najsvetejše.

Z ostalimi verniki?

* Marija, devic devica.

Oj, pač ne! Bila je namreč v božji hiši oseba, kateri je vse to, kar je videla, zbadalo srce kot tisoč mečev: bila je Tereza. Bilo je več, kakor je mogla prenesti — vstala je počasi ter odlezla iz cerkve.

Kaj pa sedaj? Ali bi naj hitela k Bepu ter mu prigovarjala, naj pospeši — umor?

Stresla se je. Bilo jo je same sebe groza, kako je vendar padla tako globoko! Kako je pač mogla misliti, ona, hudodelka, da bi se vsled zločina zjediniła s Federigom?

Ne, nikoli ne, — poučilo jo je pač zadostno, kar je poprej videla v Markovi cerkvi, da je Federigo zanjo izgubljen, izgubljen na večno! —

Naslonila se je ob steber na trgu pred cerkvijo, kajti šibile so se ji noge. Pritiskala je razbeljeno svoje čelo na steber — toda čuj, kaj tako otožno kliče zvon raz zvonika? Povzdigni roke k molitvi in moli očenaš, ako si kristjanka:

ker to je mrtvaški zvon sv. Marka, ki naznanja, da se nekdo bori s smrtjo!

Pa bilo ji je, ko da krč zvija njene roke, ni jih mogla skleniti k molitvi. Hotela je moliti, a jezik se ji ne gane, da bi začela očenaš; strahu ji zaklepečejo zobje in nehote je morala misliti na smrt in uboj!

„Moj Bog, ravno tako bo Bepo storil ž njo!“ mislila je vsa prestrašena. „In stopila bo pred večnega sodnika brez spovedi in odveze — ha, ali pa jo tudi potrebuje, ona, ki je nedolžna? Še ko ji bodo pojemali čuti, mislila bo nanj, ki ga ljubi in kateri ljubi njo. In ker bo zadnja njena misel zvestoba, odpustil ji bo večni sodnik vsak greh. Toda meni — meni?!“

Mrzel pot ji oblije čelo, vzravna se z vso močjo ter odhiti.

„K Bepu pojdem,“ hrope spehana, „dam mu obečano nagrado — podvojeno nagrado — samo da opusti ta strašen čin! Oj, mati, mati, mati, kako si mi mogla svetovati tako nečloveško!“

Ker pri sebi ni imela denarja, da bi stopila do Bepa, hitela je po najkrajši poti k palači Campostati. Tedaj hitro naprej, po širokih marmornatih stopnicah navzgor, vedno dalje proti sobi, kjer je imela hranjen denar.

Toda ni prišla tako daleč.

Dasi je bila hudo razburjena, opazila je na prvi hip, kako so služabniki prestrašeni begali sem ter tja. Komaj si odgrne glavo, kar pristopi dvorni upravnik z globokim poklonom govoreč:

„Oprostite dobrotno, milostna gospodičina, da vas vaš sluga takoj nadleguje — jako skrbno smo vas iskali povsod, toda iskali brezuspešno, in vendar se ni trenutek ne sme izgubiti, kajti zdravniki so v največjih skrbih...“

„Za Boga! Kaj pa je vendar? Govorite jasno!“ vsklikne Tereza osupla.

„Oj, milostljiva gospodičina, visoke vaše mamice zdravje, žal, ni posebno...“

Konec svojega govora upravnik zamolči, ker bil je preolikan, kakor da

bi kar naravnost izbleknil žalostno vest, da gospa Pia umira.

Pa Tereze se takoj polasti čudna misel — spomnila se je hipoma, sama ni vedela zakaj — mrtvaškega zvonjenja pri sv. Marku.

Položila je roko na trepetajoče srce — ker ni je spravila besede iz grla. In zletela je po stopnicah navzgor in skozi dolgo vrsto sob in dvoran proti sobici, kjer je ležala gospa Pia, da bi bila navzoča pri smrti pregrešne svoje matere.

„Mati!“ zakliče Tereza glasno. „Mati, poslušaj me vsaj jedenkrat, predno se ločiš s sveta!“

Toda mati je ni slišala več. Grozno bledé razodevala je zlobnica pred zdravniki, duhovnikom, služabniki in pred lastno hčerjo strašne pregrehe in hudobije; posebno jo je pekla smrt nesrečne Bianke, njene svakinje. Kar nikoli poprej ni prišlo iz njenih ust, izpovedala je sedaj v svoji blaznosti, namreč: da je ukradla zapestnico, v

kateri je bilo hranjeno spričevalo o Biankinem imetku.

„Izginila mi je zapestnica s prejemnim listom, dolžnim pismom,“ sopihala je v smrtnih težavah — „nimam je več — toda potrudite se, iščite jo neprenehoma, dokler je ne najdete, zakaj povem vam, da sem že z začetka slabo gospodarila s svojim imetkom — kajti potrosila sem sila veliko, da bi zadušila črva, ki je leta in leta od zore do mraka, od mraka do dne glodal na mojem srcu. Zapravila sem vse, bilo moje, ali ne bilo moje — vse — in ko bi sedaj prišel kdo s tistim bedastim listom ter bi zahteval imetek mrtve Bianke, ne mogel bi se zadovoljiti več; če bi tudi vzel vse, kar še imam. Iščite torej list — iščite zapestnico, svetujem vam, da ta-le beračija ne pride v tuje roke!“

Z neznanim vriskom pade pri tem umirajoča žena v blazine nazaj.

I Tereza se zgrudi vsa onemogla. Materina izpoved in smrt in pa prizor

iz Markove cerkve — vse to je bilo za njene, dasi močne živce, preveč.

„Nesite gospodičino od tod!“ velel je zdravnik in sam šel za nosilci, da bi naročil, kako jim je ravnati ž njo.

Pa Tereza ni ostala dolgo nezavestna.

Zadoščala je težka nje vest in strašen materin izgled, da je kmalu izgubila nezavest.

Tereza se namreč precej nato prebudi ter prestrašeno zre okolu sebe na takisto prestrašeno osobje.

„Kaj pa hočete?“ vpraša jih naglo. „Kaj ste tako razmršeni, kaj tako čudno zijate vame? Ali je mati že ...“

Nikakor ji ni hotelo vprašanje iz grla, ali je mati že umrla, a izvedela je precej o tem.

Hipoma se odpro vrata materine sobe — in ondu je med gorečimi svečami ležalo mrtvo njeno truplo!

Zdajci skoči Tereza po konci, in predno so služabniki vedeli, kako in kaj, bila jim je že izpred oči.

Sedmo poglavje.

Sprava in blagoslov.

V majhnem čolnu je sedela zavita oseba ter je veslala po mirnem kanalu. Ravno nasproti se ji pripelje drug čoln, v katerem je sedel starec in tega pokliče ona oseba:

„Bepo!“

„Kdo pa ste?“ vpraša ogovorjenec zavito osebo ter se ustavi ostro zroč tujko, katero i na prvi hip spozna za ono, ki ga je najela, da bi umoril Julijeto.

„A, vi ste?“ povzame starec zopet.

„Ravno sem želel, da bi vas srečal; idite z mano!“

Tereza se pri tem strese po celem telesu ter se krčevito oklene starčeve roke.

„Bepo,“ sikne skozi zobe, „Bepo, povejte mi samo to, ali je moje naročilo že izvršeno — grozovitnež!“

„Pojdite vendar že z mano,“ odvrne starec izogibaje se odgovoru. „Pojdite, saj ni tako daleč!“

„Odgovorite mi vendar! Kar zblaznela bi! Zakaj tako trdovratno molčite? Ne smete je umoriti, slišite, ne smete je ne! Dam vam ves denar, kolikor ga imam, ves — zanaprej mi ga ne bo več treba — samo da še ona živi, ako še niste izvršili groznega čina!“

„Sveta Bogorodnica,“ jeclja starec, „tukaj si resnično storila čudež in zato te hočem slaviti vsikdar! „Slišite, gospodičina, ona še živi, gotovo še živi — pa, ker sem vam to naznanil, morate tudi vi meni na ljubo iti z mano. Hočete-li?“

Toda Tereza tega ni slišala, prevzelo jo je veselje, da Julijeta še živi — zatem se ji vdero gorke solze in polna zahvalnosti sklene roki ter se

goreče Bogu zahvali: da vendar ni bila morilka.

Bepo precej razvidi, kaj se v njenem srcu godi, pripne Terezin čoln z vrvjo k svojemu, ter odvesla dalje.

Pred Lorencovo hišo se vstavi in pregovori tudi Terezo, da ž njim vred gre v sobo.

„Le z mano pojdite, gospodičina,“ meni on, „menda bo tako za vas najbolj!“

Izgovorivši potisne jo pred sabo v izbo, v kateri so bili Lorenzo s svojo ženo Angiolino, ali Margareto, kakor se je zvala kot vedeževalka — in razven njiju tudi Federigo in Julijeta, ki sta se ravnokar vrnila iz cerkve.

Komaj Tereza zagleda Julijeto, že se vrže na kolena, objame ji noge ter vsklikne:

„Odpuščanje, milost — grešila sem, toda kesala sem se tudi in na večno se hočem pokoriti!“

Pač se omrači resni Federigov obraz, pa zdajci že tudi zakliče Bepo:

„Odpustite ji, kajti prostovoljno je preklicala krvavo svoje naročilo in je tedaj kriva le na pol!“

Sedaj vzdigne Julijeta ihtečo od tal in tudi Federigo jo zagotovi, da ji odpušča. —

I ostalo se lahko na kratko pove. Vse se je obrnilo na srečo in veselje mladih zaročencev, Julijete in Federiga. Še isti dan je poslal hitrega sela k svojim starišem na Nemško ter jim natančno popisal svoje čudovite dogodke v Benetkah. Prosil jih je blagoslova k svoji zaročitvi z Julijeto ter jih povabil, da bi brž ko mogoče sami prišli v Benetke kot gostje na svatbo, kakor tudi, da bi Julijeti uredili stvari zaradi njene dedščine.

Doma na Nemškem je njegov list stariše zelo iznenadil. Pa vendar so nastopili tedaj toli težavno potovanje ter zdravi dospeli v Benetke.

„Zdravo, Angiolina!“ vsklikne Federigova mati nekdanji vedeževalki beneški, ker spoznala jo je takoj. Po-

seбно pa jih je razveselila ljubeznjiva Julijeta di Campostati. „Oj, dragi sin, kakšen zaklad si vendar pridobil,“ rekla je mati Federigu. „Varuj ga dobro in pomni si, da je najboljši tvoj imetek!“

„Odbrala so mi jo sama nebesa!“ doda Federigo navdušen. „Ona je angelj na zemlji.“

Svatovanje so obhajali tako sijajno, kakor je že pri plemenitajih v navadi in govorilo se je tačas v Benetkah, da že dolgo ni bilo videti tako odličnega ženina in neveste.

Tudi glede imetka izteklo je vse gladko; prvič so imeli dolžno pismo od moža gospe Pie v rokah, zatem pa, ker so oni, ki so bili pri smrti gospe, vse izpovedali pred sodniki. In sodišče je ves imetek prisodilo Julijeti. Ta pa je v kratkem s soprogom svojim in njegovimi stariši ostavila benečansko ozemlje, ter spremljana po Angiolini, Loreneu in Bepu odpotovala na Nemško.

Kazalo.

	Stran
Prvo poglavje:	
Lepa cvetličarica	3
Drugo poglavje:	
Beneška vedeževalka	11
Tretje poglavje:	
Izpoved	21
Četrto poglavje:	
Razbojnik	30
Peto poglavje:	
Julijeta	39
Šesto poglavje:	
Strašen konec	53
Sedmo poglavje:	
Sprava in blagoslov	62

V založbi

Antona Turk-a

knjigarja v Ljubljani, Dunajska cesta št. 5.

se dobivajo sledeče knjige:

Zlatarjevo zlato. A. Šenoa. Historična povest. 356 str.
Cena 1 K 80 v.

Zmaj iz Bosne. I. E. Tomić. Povest iz Bosenske zgodovine. 230 str. Cena 1 K.

Pred nevihto. J. Turgenjev. Novela. 96 strani. Cena 60 v.

Marjetica. Idila. Spisal A. Koder, 246 str. Cena 1 K.

Materina žrtev. Pripovedka iz Dalmacije. Cena 1 K.

Gozdovnik. Spisal H. Majar. I. del 1 K, II. del 80 v.

Princ Evgenij Savojski, slavní junak in vojskovodja avstrijski, 78 strani. Cena 48 v.

Andrej Hofer, junaški vodja Tirolcev l. 1809, III. pre-narejeni in pomnoženi natisek. Cena 40 v.

Fran baron Trenk, vodja hrvatskih pandurov. 80 strani. Cena 40 v.

Viljem baron Tegetthof, zmagovalec na morju l. 1866. 103 strani. Cena 60 v.

Burska vojska, 92 strani. S podobami. Cena 60 v.

Beneška vedeževalka ali prokletstvo in blagoslov. 65 strani. Cena 40 v.

Skozi širno Indijo. Povest. Cena 80 v.

Na indijskih otokih. Povest. Cena 70 v.

Mrtvi gostač. Cena 40 v.

Ciganova osveta. 65 strani. Cena 40 v.

Hedvika, banditova nevesta. 78 strani. Cena 40 v.

Cvetina borograjska. S podobami. 128 str. Cena 80 v.

Slovenski šaljivec. Spisal Silvester Košutnik. Cena: I., II. in III. del vsaki po 60 v.

Srečolovec. Spisal H. Majar, 84 strani. Cena 40 v.

Pravljice. Spisal H. Majar, 84 strani. Cena 40 v.

Elizabeta, hči sibirskega jeta. z barv. podobo. 100 strani. Cena 60 v.

Rinaldo Rinaldini. Zanimiva ropanova povest. 98 strani. Cena 60 v.

Pariški zlatar. Povest. 92 strani. Cena 48 v.

Cvetke. Spisal H. Majar, 72 strani. Cena 40 v.

Štiri povesti. 82 strani. Cena 40 v.

Sveta noč. Spisal R. Vrabl, 56 strani. Cena 30 v.

Sv. Genovefa. 88 strani. Cena 40 v.

Najnovejša velika egiptovska sanjska knjiga. 250 str.

Cena 60 vin.

Beligrajski biser. Povest. 56 strani. Cena 32 v.

Mali vsevedež. Zbirka zanimivih in kratkočasnih spretnosti. 217 strani. Cena 60 v.

Sv. Notburga, pomočnica v vsakovrstnih potrebah in popis življenja **svete Heme**, kneginje slovenske, 56 strani. Cena 36 v.

Božja pot na Šmarni gori, z barv. podobo. 32 str. Cena 24 vin.

Božja pot Matere božje na Blejskem jezeru. 32 str. Cena 24 v.

Ave Marija. S podobami. Cena 20 v.

Spretna kuharica. 230 strani. Cena 1 K 60 v.

Mala pesmarica, zbirka najpriljubljenejših pesmi. 100 strani. Cena 70 v.

Vošilna knjižica. Zbirka vošilnih listov in pesmic ob priliki novega leta in imendana. 96 strani. Cena 48 v.

Ročni slovensko-nemški in nemško-slovenski slovar. Cena nevezan 1 K 20 v., vezan 1 K 80 v.

Slovensko-angleški in angleško-slovenski slovar. 120 strani. Cena 1 K 20.

Kubična računica za trgovce z lesom na staro mero. Cena: mehko vezana K 1.

Kubična knjižica za rezan, tesan in okrogel les. Cena v platno vezana 2 K 50 v. Bolj obširna 312 str. Cena K 3-80.

Nova kubična knjiga za novo metersko mero. 200 str. Cena 5 K.

Najnovejši hitri računar, pridejan proračun iz stare mere na novo. 262 strani. Cena trdo vezan 80 v.

Sanje v podobah. Cena 30 v.

Veliki slovenski spisovnik ljubavnih in ženitovanjskih pisem. 128 str. Cena 80 v.

Nove krasne razglednice Šmarne gore, Medvod, Rožnika, Fužin itd.

„Narodna gorenjska noša“, komad 10 v.; razprodajalcem v večjih množinah znatno ceneje.

Muzikalije: „Buri pridejo“ za glasovir in citre. Cena 1 K.

Priporočam svojo dobro urejeno

—>◇ **knjigoveznico** ◇<—

za vezanje knjig ter izvršujem lepo, hitro in po ceni.

Pošilja se le proti predplači ali na povzetje.

